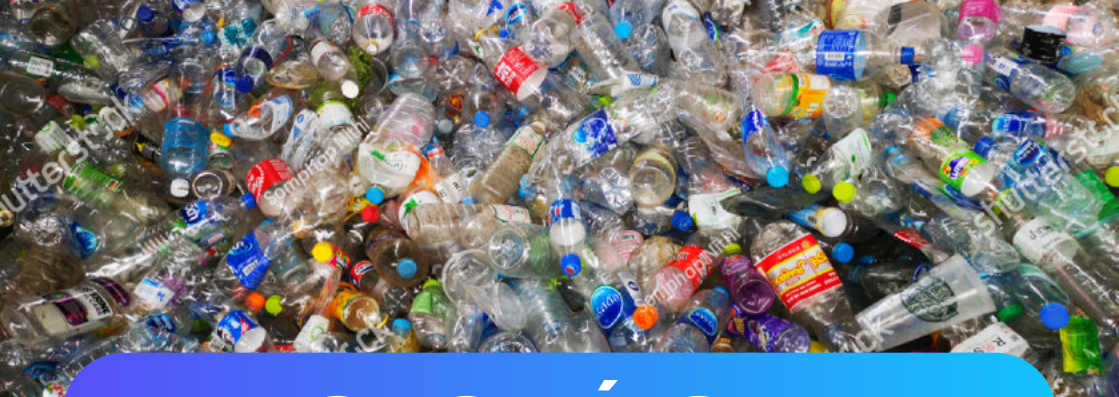

Příručka pro budoucnost bez zbytečných plastů

PLASTOVÝ ODPAD

NÁS OBKLOPUJE ZE VŠECH STRAN, PROTO JE NAČASE S TÍM NĚCO UDĚLAT!

Všichni jsme již viděli fotografie pláží zaplavených plasty, zvířat zamotaných v plastovém odpadu či trpících hlady s žaludky plnými plastů. Náš každodenní život je obklopen plasty, je jich moc a jsou všude. Přesto jejich spotřeba nadále roste. I když se snažíme svou plastovou stopu snížit, často jsou nám plastové produkty jako brčka, sáčky, tašky či lahve vnuceny dříve, než je stihneme odmítnout. Mnoho výrobků se zcela bezdůvodně ani jinak koupit nedá. Je velice snadné propadnout beznaději. Žijeme v pochroumaném systému, který je zanesený plastovým odpadem, a lidé, kteří na něm profitují, to nechtějí změnit. My to ale změnit můžeme. Můžeme je k tomu přimět společným a intenzivním nátlakem. A zde se dozvíte, jak to můžeme udělat.

Greenpeace společně s dalšími organizacemi v hnutí **#BreakFreeFromPlastic** vede kampaň za zastavení plastového znečišťování v samotném počátku. Vše to totiž začíná u velkých korporací, které plastový odpad produkují a prodávají, a vlád, které v ochraně našeho životního prostředí zcela selhaly.

SVĚT BEZ JEDNORÁZOVÝCH PLASTŮ JE MOŽNÝ! SPOLEČNĚ TOHO MŮŽEME DOCÍLIT.

Mnozí již dávno nevěří příběhům o tom, že se bez jednorázových plastů v běžném životě neobejdeme, a nad plastovou epidemií nechtějí jen mávnout rukou. Nezodpovědné korporace nesmí nadále stavět svůj zisk nad naše životní prostředí a nechávat řešení plastové krize na všech ostatních. K docílení skutečné změny nestačí jen změnit sebe, to je pouze začátek. Společně přimějeme korporace nést odpovědnost, vlády a politiky jednat ve prospěch lidí, ne firem, a lidem vrátíme naději, že skutečná změna je opravdu možná.

Pokud tě plastové znečištění planety znepokojuje, chceš se problému víc věnovat a informace šířit dál, připravili jsme pro tebe materiály, které ti pomohou představit tuto problematiku svému okolí a motivovat je se k hnutí proti plastům připojit. V této části najdeš fakta a informace.

TĚŠÍME SE NA TVOU SPOLUPRÁCI PŘI ZMĚNÁCH SMĚREM K BUDOUCNOSTI BEZ PLASTŮ.

1. UČ SE

Plastový odpad dnes najdeme snad v každém koutě planety. Od nehlubších částí oceánů po nejdlehlší lesní cesty přes arktický led, břehy řek a pláže, kde hnízdí želvy. Naše „jednorázová“ společnost ničí životy i životní prostředí. Vyrábíme příliš mnoho jednorázových plastů a pouhý zlomek z nich je nakonec zrecyklován nebo znovu použit. Ať už skončí plast na skládce, nebo ve volné přírodě, nejenže se sám nerozloží, ale naopak se začne rozpadat na drobné částčky a absorbovat toxické látky. Tím zamožuje okolní prostředí a dostává se do potravního řetězce mořských živočichů. Plastové částice byly nalezeny dokonce v mořské soli, pitné vodě nebo v pivu. Miliony tun plastu končí každý rok v oceánech. Pokud nezastavíme plastové znečišťování v samotném zdroji problému, můžeme se dostat do bodu, odkud pro nás a planetu už nebude návratu.

ZÁKLADNÍ FAKTA A INFORMACE

- Přibližně 8,3 miliardy tun plastu bylo vyrobeno od 50. let 20. století – to je ekvivalent váhy jedné miliardy slonů nebo 45 milionů plejtváků obrovských.
- Pouhých 9 % těchto plastů bylo zrecyklováno, 12 % bylo spáleno, zbylých 79 % skončilo na skládkách nebo v přírodě.
- V Evropě je každý rok vyprodukováno 60 milionů tun plastového odpadu.
- Až 12,7 milionu tun plastu skončí každoročně v oceánech.
- Každou minutu skončí v oceánu takové množství plastu, které by naplnilo jeden nákladní vůz.
- V oceánech plave pět bilionů kusů plastů, které by dokázaly obtočit Zemi 400krát, a množství plovoucích mikroplastů je ještě o řád vyšší. To vše jsou však jen jednotky procent plastů v oceánech, naprostá většina je u dna a v sedimentu.
- Země EU, Kanada a USA vyváží plastový odpad do různých zemí v Africe a Asii a přenechávají řešení problému na jiných.
- Vědci doložili, že plastové znečištění má vliv na 700 druhů mořských živočichů.
- Devět z deseti mořských ptáků, jedna ze tří mořských želv a více než polovina všech velryb a delfínů požíly za svůj život plast.
- Devět z deseti mořských ptáků má ve svém trávicím traktu plasty. Plast pozřeli i koryši v nehlubší části oceánu zvané Mariánský příkop.

- Nejvíce plastové znečištění ohrožuje lidi žijící kolem řek a pobřeží v Číně, Indonésii, na Filipínách, v Thajsku a Vietnamu.
- Roční výroba plastů od 50. let raketově vzrostla, ročně vyrobíme skoro 400 mil. tun plastů. Očekává se, že se produkce plastů do roku 2050 zdvojnásobí.
- Jen společnosti prodávající nápoje vyprodukují ročně přes 500 miliard jednorázových plastových lahví.
- Společnost Starbucks každý rok vyprodukuje 4 miliardy umělohmotných na kávu.
- Kanadský řetězec kaváren Tim Hortons každý rok prodá 2 miliardy kelímků na kávu, z toho je většina určena na jedno použití.
- Společnost PepsiCo každoročně prodá desítky miliard sáčků s chipsy.
- Každý den je v USA vyrobeno 500 milionů brček, to je více než jedno brčko pro každého Američana na každý den.

CO JE REŠENÍ

- Legislativní omezení zbytečných a škodlivých plastových výrobků.
- Změna legislativy týkající se recyklace.
- Rozšířená odpovědnost výrobců (odpovědnost výrobce za jeho produkt prodloužená až do konce životnosti výrobku, včetně nakladání s odpadem) by měla zahrnovat širší spektrum výrobků a zároveň být zpřísněna.
- Investice států a výrobců do systémů opakovaného využití a udržitelných způsobů, jak nabízet produkty bez nebo s minimálním množstvím plastových obalů.
- Vyřazení jednorázových plastových produktů z velkovýroby.
- Změna v přístupu a uvažování veřejnosti směrem od pohodlné plastové kultury k udržitelnosti.
- Města, země a regiony po celém světě již zakazují nebo plánují omezit jednorázové plasty. I v EU již bylo zakazováno rozdavání jednorázových plastových odhazovacích tašek. Navíc se připravuje zákaz deseti plastových jednorázových výrobků, které nejvíce zamořují pláže a moře, a řada dalších opatření, jako zákaz mikroplastů v kosmetice.
- Více než 40 zemí prosadilo zákaz či omezení jednorázových plastových tašek – britský obchodní řetězec Iceland se rozhodl zbavit plastů ve všech svých produktech.
- Bezodpadových či bezobalových obchodů přibývá nejen ve světě, ale i u nás.

CO NENÍ REŠENÍ

- Bioplasty – nejsou tak ekologické, jak se zdají, a musí být užívány uvážlivě. Ne vždy jsou snadno rozložitelné a mohou k tomu vyžadovat specifické podmínky. Zároveň neřeší problém jednorázovosti.
- Spalování – dále znečišťuje životní prostředí a neřeší problematiku nadprodukcí.
- Soustředění se na pouhou recyklaci nebo skládky – recyklace nesprovidí plast ze světa, plast je tu stále, jen v jiné formě.
- Úklid v přírodě – přesouvá odpad jinam, ač je samozřejmě lepší, aby nebyl například v lese, neřeší to příčinu problému a přehlíží na první pohled neviditelný plastový odpad – mikroplasty.
- Alternativy s dalšími výrobky na jedno použití – nahradit jeden jednorázový produkt (například plast) druhým jednorázovým produktem (například papír) krizi také nevyřeší.

2. PŘIMĚJ KAVÁRNY, RESTAURACE ČI JINÉ PODNIKY UPUSTIT OD JEDNORÁZOVÝCH PLASTŮ

Cím dál více lidí se snaží přimět fastfoodové řetězce, restaurace, nebo kavárny po celém světě, aby změnily plastovou politiku a přestaly zákazníkům nabízet jednorázové plasty. Konec jednorázových plastů, jako jsou brčka a kelímky, v oblíbených podnicích, a kavárnách by snížil produkci odpadu a zviditelnil by diskusi o plastovém znečištění a nutném snížení využívání těchto plastů v obchodech a velkých společnostech.

Mnoho z nás chodí do své oblíbené kavárny nebo restaurace každý týden, někdo možná i každý den. Ať už mluvíme o místním podniku, nebo velkém řetězci, když se taková společnost rozhodne pro změnu a začne snižovat využívání jednorázových plastů, může motivovat mnoho dalších míst. Všechny firmy mohou a musí snížit svůj podíl na plastovém znečištění a my jim s tím můžeme pomoci.

Lokální dobrovolnická skupina v kanadském Winnipegu vedla kampaň Straw Upon Request / Brčko na vyžádání a změnila tak náhled na plasty v mnoha místních podnicích. Celkově se zúčastnilo přes 40 podniků, které se zavazaly přestat svým zákazníkům nabízet plastová brčka. Navíc zákazníkům poskytovaly informace o kampani. Lokální skupina začala jen v několika lidech a kampaň měla nakonec velký úspěch a přitáhla velkou pozornost.

Dobrovolnická skupina Greenpeace v Recku vede kampaň za snížení používání plastových kelímků na kávu. Vytvořili webovou stránku, na které zákazníci i majitelé kavaren mohou sledovat a mapovat kavárny, které zákazníkům například poskytují slevu při využití svých vlastních znovupoužitelných kelímků.

JAK ZAČÍT

Pokud máš ve svém okolí někoho, kdo má podobné zájmy a problematika plastového znečištění ho trápí tak jako tebe, neváhej je zapojit. Ve dvou, nebo třeba i ve skupině, zvládnete víc, můžete si úkoly rozdělit a navzájem se podporovat.

1. Najdi podniky, které kampaň už vedou a které změny již zavedly

Než spustíš kampaň, najdi podniky, které změny, jež prosazuješ, již zavedly. Zmiň je ve svém projevu jako ukázkové příklady. Vytipuj třeba lokální podniky jako menší kavárny a oslov je. Hledej další podniky, o kterých si myslíš, že by mohly na navrhované změny reagovat. Například ty, které již podobné změny částečně provedly. Třeba se k tobě v kampani připojí.

2. Stanov si cíle a požadavky

Rozmysli si, jaký bude hlavní cíl tvé kampaně, a vytvoř třeba krátký leták, pomocí kterého, podnikům vysvětlíš, za co kampaň vedeš, čeho chceš dosáhnout, a poskytněš jim tak širší kontext. Ujistí se, že sis jasně stanovil/a požadavky, než podniky oslovíš. Chceš, aby přestaly používat všechny jednorazové plasty, nebo aby začaly například s brčky a kelímky? Z jednorazových plastů, které podniky nabízí, mohou být vyrobeny:

- plastové nádobí
- brčka
- plastové nádoby na donášku
- kelímky a víčka
- míchátko
- plastové tašky
- plastové sáčky

3. Domluv si schůzku

Zavolej do obchodu nebo se osobně zastav a domluv se, jestli by bylo možné si s někým domluvit schůzku. Manažeři si potřebují naplánovat takové setkání dopředu.

4. Nacvič si projev

Nejsi mistr proslovů? Nelam si s tím hlavu, lidé oceňují zápal pro věc a upřímnost. Zde najdeš několik bodů, které ti pomohou projev připravit.

5. Uveď kontext a podrobnější informace

Zde se bude hodit leták s informacemi, který poskytne osobě, se kterou mluvíš, více detailů. Leták si navíc může ponechat a popřemyslet o celé věci později. Ne každého dokážeš přesvědčit na místě. Jestli dotyčný nebude mít zájem, poděkuj mu, rozluč se a dej mu na sebe kontakt v případě, že by se rozmyslel.

Dobré je podnikům připomenout, co možná nevědí. Od června 2021 budou některé jednorázové plasty zakázány. Brčka, plastové přístroje a talíře, míchátko do koktejlů nebo polystyrenové krabičky a kelímky. Takže tak nebo tak budou muset většinu jednorázových plastů nahradit, často o tom ani nevědí a je lepší začít hned a nenechávat vše na poslední chvíli.

6. Vyhni se falešným řešením, která nefungují

Nenavrhuj alternativy, které nejsou o moc lepší než ty současné, jako je náhrada jednorázového plastového obalu dalším jednorázovým obalem z jiného materiálu. Vyzdvihni možnost recyklovaneho materiálu.

7. Zaměř se na řešení

V projevu stručně představ problém, soustřed se ale zejména na navrhovaná řešení.

8. Kontaktuj místní influencery a spojence

Spojit se můžeš s dalšími lidmi, kteří se do podobných akcí zapojují. Mohou to být místní komunity, školní ekologické kroužky, lokální politici, kteří budou kampaň šířit dál.

9. Nenech se odradit

Ne každý podnik se bude chtít připojit hned. Je možné, že se přidají, až kampaň zesílí, až se začne přidávat konkurence nebo jejich zakazníci vyvinou tlak.

10. Sdílej své úspěchy

Jestli se ti podaří dosáhnout nějakého úspěchu, sdílej ho!

Podařilo se ti přesvědčit nějaký podnik, aby přestal prodávat jednorázové plasty? Skvěle! Dej nam vědět! Napiš nam, jak to dopadlo, na odpady@masnamin.cz.

Nezapomeň se pochlubit na sociálních sítích! Sdílej jakýkoliv úspěch a změny v podnicích s hashtagy **#MasNaMin**.

